

SYRISCHE ASIELMIGRANTEN IN NEDERLAND EN HET GEBRUIK VAN SOCIALE MEDIA BIJ MIGRATIEBESLUITVORMING

**Rianne Dekker
Hanna Vonk
Jeanine Klaver
Godfried Engbersen**

**Erasmus Universiteit Rotterdam
Regioplan**

Juli 2016

MANAGEMENTSAMENVATTING NEDERLANDS

Dit onderzoeksrapport beschrijft het gebruik van sociale media bij migratiebesluitvorming door Syrische asielmigranten in Nederland. Dit onderzoek is gebaseerd op interviews met 54 Syrische statushouders in verschillende asielzoekerscentra in Nederland. De meesten van hen zijn in 2015 naar Nederland gekomen, nog voor het vluchtelingenakkoord van de EU met Turkije. Op basis van een semi-gestructureerde vragenlijst ondervroegen wij hen over hun gebruik van sociale media voorafgaand, tijdens en na afloop van migratie naar Nederland.

Operationalisering van sociale media

Een algemene definitie van sociale media is: “*a group of internet based applications that build on the ideological and technological foundations of Web 2.0, and that allow the creation and exchange of User Generated Content.*”

Dit onderzoek richt zich op twee kernelementen van sociale media: (1) de uitwisseling van ‘user generated content’ en (2) communicatie op ‘many-to-many’ basis. User generated content is content die door de eindgebruikers van een webtoepassing wordt bijgedragen en dus niet alleen door de eigenaar of beheerder van de website zelf. Het tweede kenmerk betreft een communicatievorm waarbij de informatie van meerdere eindgebruikers meerdere mensen kan bereiken. Informatie op sociale media is daardoor vaak publiek of semi-publiek. Het is niet alleen beschikbaar voor direct geadresseerden en mensen met wie men reeds in contact stond, maar ook voor anderen met toegang tot het medium.

De belangrijkste bevindingen van het onderzoek zijn:

Het belang van verschillende informatiebronnen

- Bestaande interpersoonlijke contacten zijn de belangrijkste informatiebron voor Syrische asielmigranten voorafgaand aan hun reis. Vaak wordt met deze relaties gecommuniceerd via sociale media.
- De overgrote meerderheid van de statushouders heeft eveneens beschikking over (algemene) informatie en latente contacten via internet, maar dit is voor veel van hen niet de belangrijkste informatiebron.
- Informatie via traditionele massamedia zoals TV, kranten en radio speelt een zeer beperkte rol.
- We treffen verschillen aan in het gebruik van informatiebronnen op basis van gender, leeftijd en opleidingsniveau. Hoewel ons onderzoek geen representatieve steekproef betreft zien wij dat conform de ‘digital divide’ theorie jongere asielmigranten meer gebruik maken van internet dan oudere migranten, mannen meer dan vrouwen en hoger opgeleiden meer dan lager opgeleiden.

Toegankelijkheid en gebruik van sociale media

- In Syrië is de toegang tot internet niet altijd vanzelfsprekend als het gevolg van het regelmatig ontbreken van elektriciteit.
- Gedurende de reis had twee derde goede toegang tot internet.
- De smartphone is veruit het meest gebruikte device om internet te raadplegen (zowel voorafgaand als tijdens de vlucht). In de landen die de asielmigranten doorkruisen gebruikt men lokale simkaarten om toegang tot internet te krijgen.
- WhatsApp, Skype, Google Maps en Facebook zijn veel gebruikte platforms om informatie te verkrijgen. Daarnaast wordt veel gebruik gemaakt van Google om informatie over verschillende landen op te zoeken.
- Voorafgaand aan de reis wordt het meest gebruik gemaakt van social networking sites, VoIP diensten en video-sharing applicaties. Tijdens de reis maken de meeste geïnterviewden het meest gebruik van online GPS en kaarten. Instant messaging is op beide momenten in het proces populair.
- De meeste Syrische asielmigranten uit ons onderzoek maken gebruik van zowel publiek toegankelijke websites en applicaties als meer besloten communities of groepen

De rol van online informatie en contacten voor, tijdens en na de vlucht

- Online informatie speelt een aanzienlijke rol bij de voorbereiding op de vlucht. Via internet wordt (praktische) informatie verkregen over de reisroute, over het leven in Nederland en de duur van de asielprocedure.
- Sociale media worden het meest ingezet om informatie te verkrijgen en met bestaande contacten te communiceren en minder om 'latente contacten' te zoeken.
- De keuze voor Nederland als bestemming is vooral gebaseerd op informatie die onze respondenten hebben verkregen via bestaande netwerken. Een groot deel van de groep respondenten heeft al familie en/of vrienden in Nederland wonen en dat is voor de meerderheid reden om voor Nederland te kiezen. Slechts een kleine groep baseert de keuze voor Nederland louter op basis van informatie en contacten die ze via sociale media hebben verkregen omdat zij deze informatie niet in hun persoonlijke netwerken ter beschikking hebben.
- De meeste Syrische statushouders hebben voor vertrek kennis van de wetten en regels voor het aanvragen van asiel in Nederland. Ook hier geldt dat persoonlijke contacten de informatiebron zijn waaraan het grootste belang wordt gehecht.
- Bijna alle Syrische statushouders hebben gebruik gemaakt van smokkelaars voor een (deel) van de route. Sociale media spelen nauwelijks een rol bij het leggen van de eerste contacten met smokkelaars. Ook hier speelt informatie via persoonlijke contacten een veel grotere rol. Is het contact met de smokkelaar eenmaal gelegd, dan spelen sociale media wel een voorname rol voor het maken van concrete afspraken over de reis.
- Belangrijke voordelen van online informatie zijn de hoeveelheid informatie die beschikbaar is, de toegang tot informatie over persoonlijke ervaringen

en de actualiteit van de ervaringen. Daar staat tegenover dat niet alle informatie als betrouwbaar wordt gezien.

- Informatie via online contact met bekenden en van officiële bronnen wordt als betrouwbaarder beschouwd dan berichten via publiek toegankelijke websites en Facebook pagina's.
- Een voorbeeld van latente contacten die via sociale media worden gelegd, is contacten met groepen die eerder via dezelfde smokkelaar reisden. Via deze contacten en online reviews wordt de betrouwbaarheid gecontroleerd.

Contacten met achterblijvers na aankomst in Nederland

- Instant messaging- en VoIP-diensten zijn de media die het meest worden gebruikt om te communiceren met achtergebleven familie en vrienden in Syrië.
- Syrische statushouders in Nederland worden met enige regelmaat benaderd voor advies om naar Nederland of Europa te komen. In de meeste gevallen worden informatie en ervaringen over de vlucht en over Nederland gedeeld.
- Twee vijfde van de respondenten raadt het anderen aan om naar Nederland te komen. Zij menen dat Nederlanders vriendelijk en gastvrij zijn en dat Nederland een veilig land is. Eén vijfde van de respondenten raadt het anderen af om naar Nederland te komen. De gevaarlijke vluchtroute en de lengte van de asielprocedure en procedure voor gezinshereniging zijn voornamelijk redenen om mensen af te raden om naar Nederland te komen. De overige twee vijfde raadt anderen in sommige situaties aan om te komen en raadt dit in andere situaties af.

Conclusies

Sociale media bieden asielmigranten twee belangrijke functionaliteiten. Ten eerste is het een rijke bron van (semi-) publieke 'user generated content' die wordt geprezen om zijn actualiteit en het persoonlijke en praktische karakter. Asielmigranten zijn op zoek naar 'trusted information' en hierbij wordt dit type informatie verkozen boven informatie die direct van officiële instanties afkomstig is.

Ten tweede worden sociale media gebruikt voor social networking met bestaande contacten. Voor 87% van de respondenten was Nederland de beoogde eindbestemming, vooral door de aanwezigheid van landgenoten en familie. Communicatie met hen, via sociale media of anderszins, vormde een belangrijke factor in migratiebesluitvorming. Slechts in enkele gevallen wordt actief contact gezocht met 'latente contacten' die via sociale media beschikbaar kwamen.

